در آستانه «روز محیط‌بان»، ۴ نگهبان طبیعت از گوشه‌وکنار ایران در گفت‌وگو با «جام جم» از مشکلات شغلی خود می‌گویند

مدافعان بی‌دفاع طبیعت

فریبا نباتی
گروه جامعه

می‌گوید از رئیسش پرسیده پاسخ سؤالاتم را بدهد یا نه، جواب گرفته: «محیط‌بان حق مصاحبه ندارد.» چند ثانیه سکوت می‌کند، بعد با تردید می‌پرسد: «اگر حرف بزنم اسمم که جایی برده نمی‌شود؟» سوال سه نفر دیگر هم همین است و وقتی مطمئن می‌شوند نام‌های‌شان امن می‌ماند، شروع می‌کنند به گفتن؛ از تجهیزات فرسوده، کمبود نیرو، مشکلات روحی، از حقوقی که با بیش از ۲۰ سال خدمت به آخر ماه نمی‌رسد و از قانونی که حمایت نمی‌کند.

این گزارش، روایت چهار محیط‌بان از شمال، جنوب، شرق و غرب ایران از سختی‌های کارشان است؛ آنها که در خط مقدم حفاظت از طبیعت ایستاده‌اند، با کمترین پشتیبانی و بیشترین خطر.



تعدادی از محیط‌بانان در حال تخریب کوخه‌های بازگیری | عکس تزئینی است

روایت اول، خلأهای حقوقی

۴۷ سال دارد و ۲۸ سال در کوه و جنگل‌های شمال ایران در قامت محیط‌بان مشغول کار بوده است. روایت او از سختی‌های شغلی‌اش فقط رنج یک محیط‌بان نیست؛ نشانه شکاف میان قانون و واقعیت میدانی است. خلأهای حقوقی و بی‌توجهی سازمانی، او و همکارانش را از دو جبهه در معرض تهدید قرار داده است؛ طبیعت در خطر و سیستمی که نمی‌بیند: «بزرگ‌ترین مشکل ما امنیت است. درگیری تقریبا هر روز پیش می‌آید، چون متخلفان همیشه مسلح هستند اما وقتی آسیب می‌بینیم حمایت کم و با تأخیر است. سال ۹۳ در درگیری با شکارچی متخلف زخمی شدم؛ شاهد هم داشتم، شکارچی را معرفی کردم اما خیلی زود آزاد شد. از آن حادثه ۴۰ ساچمه در پایم ماند اما دیه‌ام را سال ۱۴۰۰، یعنی هفت سال بعد پرداختند، زمانی که رسما دیگر ارزش مالی سابق را نداشت. حمایت از محیط‌بان نه در مراجع قضایی و نه در سازمان خودمان محقق نمی‌شود. برای هر پرونده‌ای که می‌نویسیم و صورتجلسه می‌کنیم، باید حضوری در دادگاه توضیح دهیم، انگار همیشه اشکالی در کار و رفتار ما هست و این خیلی آزاردهنده است.»

او از قانونی می‌گوید که بیش از حمایت، بازخواست می‌کند. از گلوله‌ای که اگر شلیک نشود کشته می‌شوند و اگر شلیک کنند محاکمه: «وقتی با متخلف برخورد می‌کنیم، از ما شاهد می‌خواهند. شاهد در کوه و بیابان از کجا پیدا می‌شود؟ همکاران ما را هم به‌عنوان شاهد قبول ندارند. در درگیری‌ها اسلحه داریم اما تا بخواهیم ثابت کنیم طبق قانون به‌کارگیری سلاح از آن استفاده کرده‌ایم و طرف قصد جان ما یا همکارمان را داشته، باید حداقل یک سالی گوشه زندان بمانیم.»

کمبود تجهیزات کار ما محیط‌بانان را سخت کرده هر خرابی، زمان و هزینه‌ای هنگفت می‌برد درحالی‌که وسعت منطقه و کمبود نیرو وظایف ما را دوبرابر می‌کند

روایت دوم، کمبود نیرو و تجهیزات

۴۴ ساله است و بیش از نیمی از این عمر را مشغول به محیط‌بانی در دشت‌های شرق ایران بوده. می‌گوید کمبود تجهیزات و استفاده از ابزارهای فرسوده هر روز جانی را به خطر می‌اندازد: «یکی از سختی‌های کار ما، تجهیزات فرسوده و ناایمن است. اسلحه من برای ۲۵ سال پیش است و گاهی موقع استفاده گلوله گیر می‌کند و نمی‌توانم از آن استفاده کنم. جلیقه ضدگلوله ما هشت کیلو وزن دارد، نمی‌شود در کوه و دشت آن را حمل کرد؛ سنگین است و فرصت دفاع را از ما می‌گیرد. بیشتر بچه‌ها نمی‌پوشند چون عملا به درد نمی‌خورد. سازمان برای این‌که از هزینه‌ها کم کند، جلیقه ارزان خریده و حالا می‌گوید اگر نپوشید و حادثه‌ای رخ دهد، شهید حساب نمی‌شوید! انگار فقط می‌خواهند بگویند تجهیزات را فراهم کرده‌اند.»

موتورها و خودروهایی که استفاده می‌کنند فرسوده‌اند، دوربین دید در شب ندارند و گاهی هزینه سوخت و تعمیر هم از جیب خودشان است: «کمبود تجهیزات کار ما را اسخت کرده؛ هر خرابی، زمان و هزینه‌ای هنگفت می‌برد، درحالی‌که وسعت منطقه و کمبود نیرو، وظایف ما را دوبرابر می‌کند. خیلی وقت‌ها برای تأمین هزینه‌های سوخت و تعمیر خودرو و موتورها مجبوریم به طرفداران محیط‌زیست رو بیندازیم!» سطح مناطق تحت حفاظت ۱۲ درصد از مساحت کشور است و حدود ۳۶۰۰ محیط‌بان در آن فعال هستند، درحالی‌که براساس استاندارد بین‌المللی برای پوشش کامل مناطق حفاظت‌شده به دست‌کم ۱۲ هزار نفر نیاز است. این کمبود نیروی انسانی، حفاظت از منابع طبیعی و حیات‌وحش را با دشواری‌های جدی روبه‌رو کرده است. این محیط‌بان می‌گوید: «ما در پاسگاه شش نفریم که سه نفرشان همیارند. همیار ضابط نیست، حق درگیری با شکارچی ندارد و فقط مسئولیت خدمات و نظافت کمپ و پاسگاه را به عهده دارد. در هر گردش حداقل باید سه نفر محیط‌بان با هم باشند اما ما از یک محیط‌بان و دو نفر همیار استفاده می‌کنیم. استفاده از همیار درگشت‌ها تخلف است اما چاره‌ای نداریم.»

روایت سوم، حقوق کم و بیمه کمتر

محیط‌بان بخشی از مناطق جنوب در آستانه پر کردن ۳۰ سال سابقه است اما می‌گوید دریافتی‌اش کفاف زندگی را نمی‌دهد. حقوق‌شان ناکافی است و حداقل دستمزد را دریافت می‌کنند. اضافه‌کاری پرداخت نمی‌شود و بااین‌حال هزینه بخشی از تجهیزات را خودشان می‌پردازند: «درحالی‌که به‌خاطر سابقه بیشتر از بسیاری محیط‌بانان شرایط بهتری دارم حقوقم به ۲۵ میلیون هم نمی‌رسد. ما کاملا درگیر کارمان هستیم و نمی‌توانیم شغل دومی داشته باشیم. تازه بخشی از سابقه‌ام هم رد نشده، چون اوایل کار شرکتی بودم و کسی نگفته بیمه ندارم. فکر می‌کردم در سازمان دولتی کار می‌کنم و همه چیز طبق قانون است. بعد از بازنشستگی هم وضعیت همین است. همکاران بازنشسته ما ۱۸ میلیون حقوق می‌گیرند؛ مبلغی که کفاف زندگی‌شان را نمی‌دهد. سختی کار هم به ما تعلق نمی‌گیرد، چون شغل ما را جزو مشاغل سخت حساب نکرده‌اند.» او هم مانند همکار شمالی‌اش از فراموش‌شدن یک بخش مهم در شرح وظایف محیط‌بانان می‌گوید: «یک شرح وظایف دوازده‌گانه برای ما در نظر گرفته‌اند ازجمله جلوگیری از ورود احشام، جلوگیری از شکار و صید و ورود غیرمجاز اما هیچ‌کدام از این ۱۲تا شامل اطفای حریق نشده است. یکی از دغدغه‌های اصلی ما اطفای حریق است، به‌ویژه در تابستان که باید برای خاموش‌کردن آتش‌سوزی جنگل‌ها تمام‌وقت آماده باشیم. این موضوع در این سال‌های خشکسالی به‌شدت مهم شده اما نه شرح وظایف داریم و نه تجهیزاتش را.»

همکاران بازنشسته ما ۱۸ میلیون حقوق می‌گیرند مبلغی که کفاف زندگی‌شان را نمی‌دهد. سختی کار هم به ما تعلق نمی‌گیرد، چون شغل ما را جزو مشاغل سخت حساب نکرده‌اند

روایت چهارم، نبود خدمات روان‌درمانی

۳۰ ساله است و پنج سال سابقه محیط‌بانی دارد در منطقه‌ای کوهستانی در غرب ایران؛ جایی که صدای تیراندازی بخشی از شب‌هایش شده: «اوایل فکر می‌کردم کار محیط‌بانی یعنی تماشای طبیعت. بعد فهمیدم یعنی نگهبانی از چیزی که هر روز زخمی‌تر می‌شود. ما در پاسگاه فقط چهار نفریم. گاهی بین ما و متخلف سرتاپامسلح، فقط چند متر فاصله است. اینجاست که می‌فهمم جانم را کف دستم گذاشته‌ام و سر کار آمده‌ام.» او از فاصله زیاد محل کار تا خانه، دوری از خانواده و خستگی روحی می‌گوید و از نبود خدمات روان‌شناسی برای محیط‌بانان: «دوری از خانواده از سختی‌های کار ماست. ۲۴ ساعت کار می‌کنیم و ۴۸ ساعت استراحت داریم. وقتی به مأموریت می‌روم و برمی‌گردم، از خانه تا پاسگاه، ۱۰ ساعت در جاده‌ام. یعنی آن ساعتی که باید استراحت کنم در راه می‌گذرد. خیلی از همکاران به‌خاطر دوری از خانواده و درگیری‌های هر روزه با متخلفان دچار مشکلات و خستگی روحی و روانی می‌شوند اما سازمان برای ما خدمات روان‌درمانی ندارد.»

چهار محیط‌بان از چهار سوی ایران، با روایت مشترک‌شان از شغلی گفتند که بیش از هر چیز، آزمون عشق و تاب‌آوری است، نگهبانان طبیعت که نامی از آنها نیست اما بودن‌شان ادامه حیات این سرزمین است.

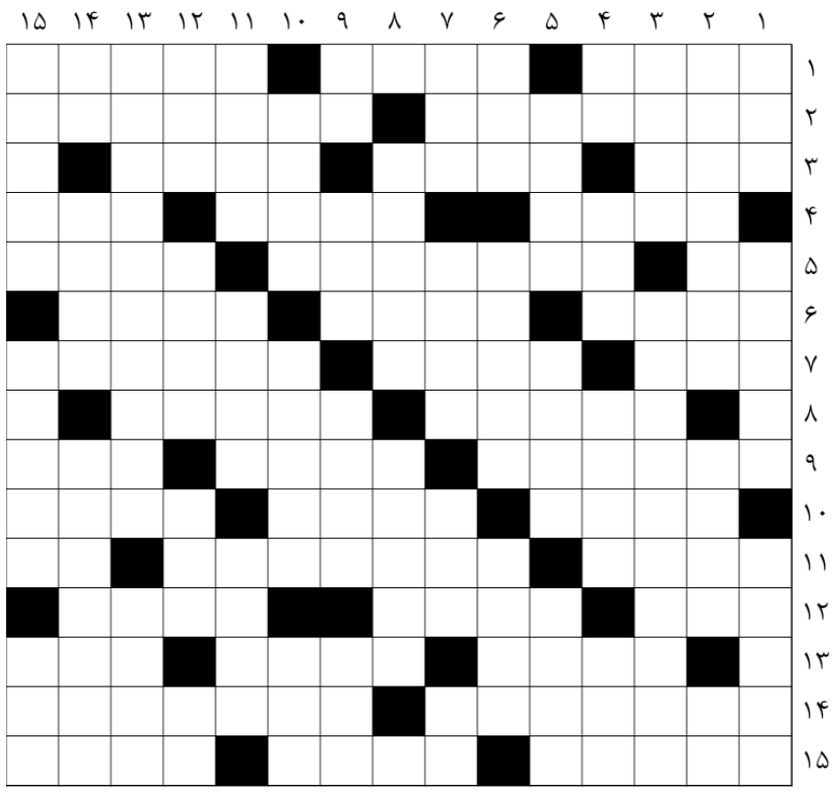
طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۱۲۵

جدول عادی

افقی: ۱) صبح زود ـ آسوده خاطر ـ محروم ۲) شهرستانی در خوزستان ـ محبوب و خوشایند ۳) بابا ـ مسافر سرزمین عجایب ـ سبک ادبی یا هنری ۴) نوشیدنی مستی‌آور ـ ایوان ـ اگرچه ۵) نگهبان گله ـ فیلمی از سینمای ژاپن به کارگردانی کوروساوا ـ افسار ۶) کوچک‌ترین واحد نظامی ـ سرمشق ـ شوره‌زار ۷) الفت ـ ماه یازدهم ـ نام علمی زردپی ۸) نقل حدیث ـ نام سابق رامسر ۹) مایعی برای خوشبو کردن صورت و بدن ـ انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی ـ برای بیان درد و آزردگی به کار می‌رود ۱۰) روییدن ـ لازم ـ عنکبوت پشمالو ۱۱) کاشف سیاره اورانوس ـ نام قدیم بیت‌المقدس ـ صوت شگفتی ۱۲) محله ـ نوعی شیشه رنگی ـ آهو ۱۳) آدم ماشینی ـ به آهستگی ـ مدح ۱۴) خاندان پیامبر اسلام (ص) ـ فیلمنامه‌نویس ۱۵) طرد شده ـ حفاظ راه پله ـ از ظروف آزمایشگاهی.

عمودی: ۱) رهبر مسیحیان کاتولیک جهان ـ خصلت‌های نیکو ـ ده هزار مترمربع ۲) سبزه رو ـ راه فرار ـ وسط ۳) نشانی ـ منظومه‌ای سروده نظامی گنجوی ۴) بانگ چوپان ـ سیاره ـ مدافع موکل ـ جابه‌جایی هوا ۵) از نقوش اسلیمی ـ متکا ـ از مصالح ساختمانی ۶) نوعی خط‌کش ـ پرنده‌ای شکاری ـ فیلمی ساخته استیون اسپیلبرگ ۷) یک نفر ـ بهره و نصیب ـ پول کره جنوبی ـ دوتا نون ۸) عقیم ـ دوستان ۹) چوب خوشبو ـ گله چهارپایان ـ اصطکاک ـ سوره صدویازدهم ۱۰) بدگو ـ تپه‌ای با سطح فوقانی مسطح ـ مادربزرگ ۱۱) فرومایه ـ حرکات ورزشی رزمی نمایشی ـ تاراج ۱۲) مایه تباهی ـ همدم ـ راز نهفته ـ راهی که به آخر نمی‌رسد! ۱۳) ماده انرژی‌زای مورد نیاز سلول‌ها ـ کره آتش بالای جو زمین ۱۴) ضمیر سوم ـ نوزاد حشره ـ از سازهای زهی ارکستری ۱۵) اجیر ـ عبادت غیرواجب ـ پایتخت یونان.



جدول ویژه

افقی: ۱) خربزه نارس ـ مقامی پایین‌تر از کشیش ـ دچار گشتن ۲) جنگ بین ژاپن و روسیه ـ کشور اندونزی به رهبری وی از هلند و ژاپن استقلال یافت ۳) بی‌عرضه ـ ذخیره‌کننده الکتریسیته ساکن ـ دختر رنج کشیده رمان بینوایان ۴) متکبر ـ موتورسیکلت ورزشی ـ نقاب ۵) کاشف میکروب سل ـ فرشته روزی‌رسان ـ تن‌پوش ۶) نخستین پادشاه سلسله گورکانیان هند ـ دل‌آزردگی ـ روحانی زرتشتی ۷) مرغ خانگی ـ هیزم ـ رمانی نوشته فهیمه رحیمی ۸) نوعی برنج ایرانی ـ فیلمی ساخته کریستوفر نولان ۹) ممتاز ـ پنجم ـ سرمه ۱۰) نوعی پارچه براق ـ قاصد ـ سخن شمرده ۱۱) قصه‌گو ـ کار بیهوده انجام می‌دهد ـ مادر عرب ۱۲) بزرگ قبیله ـ خوردنی صبحانه ـ مسافر سرزمین عجایب ۱۳) برای این‌که ـ زشت‌رو ـ کم ارتفاع‌تر از کوه ۱۴) از پسران حضرت یعقوب (ع) ـ پادزهر ۱۵) نام چندتن از پادشاهان فرانسه بود ـ اسب حضرت علی (ع) ـ قتلگاه.

عمودی: ۱) کتاب‌های عربی ـ خرمای بهبهان ـ انگشت اشاره ۲) واحد اندازه‌گیری توان ـ مناسب تشریفات ـ پیشوندی منفی ۳) موزه پاریس ـ فیلمی به کارگردانی کلینت ایستوود و بازی آنجلینا جولی ۴) قابلیت ارتجاعی دارد ـ سوغات گجرات ـ قاطر ـ معشوق ۵) غذای محلی شمال خراسان ـ گذاشتن ـ قسمتی از فشنگ ۶) ضمیر جمع ـ شبه جزیره‌ای در جنوب اوکراین ـ در بیان علت به کار می‌رود ۷) لابیرنت ـ بیماری کم خونی ـ درخور ـ چوب خوشبو ۸) حاصل ـ ماه بهاری ۹) چاشنی غذایی ـ زخم ـ ماشین نویسی ـ بزرگی ۱۰) مدافع موکل ـ روزنامه چاپ عراق ـ خط‌الرأس کوه ۱۱) پرخور ـ از حواریون ـ پناهگاه ۱۲) گشاده ـ نام چند تن از پادشاهان فرانسه بود ـ به کمر می‌بندند ـ نفس ۱۳) روش‌هایی که برای تصفیه تعهدات مالی یک قرارداد به کار برده می‌شود ـ کشیک ۱۴) نفی عرب ـ گلی زینتی ـ دارای ذهن پریشان ۱۵) دستگاه رگگیری ـ خواب‌های پریشان ـ دست پاچه.

حل جدول عادی ۷۱۲۴

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ج	ز	ر	و	م	د	■	ا	ب	و	س	ف	ی	ا	ن
۲	ا	ی	■	ع	س	ک	ر	ی	■	ت	ش	ا	ب	ه	
۳	ن	ا	د	ا	ن	■	ا	غ	ن	ی	■	ا	ر	ا	ی
۴	و	ر	■	ر	ا	ه	ر	و	■	س	ر	ب	ا	ز	■
۵	ر	ت	و	ش	■	م	د	■	ی	ن	■	خ	ن	ا	س
۶	■	ج	م	ه	و	ر	■	ن	ز	ا	ک	ت	■	س	ا
۷	ش	ا	ب	■	ر	ا	ب	ی	د	■	ا	ک	ت	ی	و
۸	ر	م	ل	■	د	ه	ا	■	ا	ن	س	■	م	ا	ل
۹	ا	غ	ی	ا	ن	■	ر	ا	ن	د	ن	■	ج	ب	ن
۱۰	ک	ه	■	س	ه	ت	ا	ر	■	ا	ی	ل	ی	ا	■
۱۱	ت	ک	ل	ف	■	م	ف	ه	و	م	■	م	د	ف	ن
۱۲	ب	ی	ل	ا	ا	ن	■	م	ی	ت	ر	ا	■	ت	م
۱۳	ه	ی	چ	■	ش	ا	ب	ا	ش	■	ا	ز	ه	ا	ر
۱۴	د	ر	ا	ز	ی	■	ی	ج	■	ت	ه	ب	د	و	
۱۵	م	ه	ر	م	ا	د	ر	ی	■	ت	ا	ی	ل	ن	د

حل جدول ویژه ۷۱۲۴

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	ب	ر	ی	ش	م	■	م	ا	ه	ب	ر	ح	م	
۲	م	ر	ی	■	م	ن	ق	ا	ش	■	ک	ن	ی	س	ه
۳	س	ی	ا	ن	س	■	م	ر	د	ا	س	■	ز	ی	ر
۴	ا	ا	■	ا	ی	ه	ا	م	■	م	ل	ع	و	ن	■
۵	ک	ن	ج	د	■	ر	ش	ی	د	ا	■	ت	م	ب	ر
۶	■	پ	ا	ر	م	ا	■	ش	ه	ن	ا	■	ی	■	ن
۷	ا	ز	ن	■	ا	س	ت	و	ک	■	م	ق	ر	ر	ی
۸	ب	ی	ا	■	ل	ه	ب	ک	ی	ا	ن	■	ه	و	و
۹	ن	م	ن	ا	ک	■	ا	گ	ا	ه	ی	■	ن	ح	ل
۱۰	و	ل	■	ه	ی	ا	ه	و	■	م	ه	ی	م	ن	■
۱۱	س	ک	ا	م	■	پ	ی	ش	و	ا	■	ک	ا	و	ر
۱۲	■	ه	ن	ر	ج	و	■	ت	ز	ل	ز	ل	■	ب	ا
۱۳	س	س	ت	■	ا	س	ل	ا	و	■	ب	ا	د	خ	ن
۱۴	ا	ب	ی	ا	ر	■	پ	ل	و	ی	ه	ر	و	ی	ن
۱۵	م	ا	ک	ر	و	ی	و	■	ه	ر	و	ی	ی	ن	



حل سودوکو ۵۰۰۰

۱	۵	۶	۹	۲	۸	۷	۳	۴
۹	۴	۲	۶	۷	۳	۱	۵	۸
۳	۷	۸	۵	۴	۱	۹	۲	۶
۸	۳	۱	۷	۵	۶	۴	۹	۲
۴	۹	۷	۳	۱	۲	۸	۶	۵
۶	۲	۵	۴	۸	۹	۳	۱	۷
۲	۸	۹	۱	۶	۴	۵	۷	۳
۷	۶	۳	۸	۹	۵	۲	۴	۱
۵	۱	۴	۲	۳	۷	۶	۸	۹

۴	۵	۶	۹	۷	۲	۸	۱	۳
۲	۸	۷	۳	۵	۱	۶	۹	۴
۳	۹	۱	۸	۴	۶	۵	۲	۷
۶	۱	۴	۲	۸	۹	۳	۷	۵
۸	۳	۹	۱	۶	۴	۷	۵	۲
۷	۶	۳	۵	۷	۸	۴	۲	۹
۹	۲	۵	۴	۳	۷	۱	۸	۶
۵	۷	۸	۶	۹	۱	۲	۴	۳
۱	۴	۲	۷	۱	۵	۹	۳	۸

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

سودوکو ۵۰۰۱

				۱				
	۵	۶				۸	۹	
۷			۶		۳			۱
۴			۸		۱			۷
	۷	۳				۱	۲	
۹			۳		۷			۴
۶			۱		۵			۲
	۱	۴				۸	۵	
			۳			۶	۴	

		۹	۷		۱	۴		
	۷			۴			۹	
	۳			۹			۲	
		۴	۸		۲	۶		
۵								۲
		۸			۵	۴		۹
		۲			۶			۷
		۶			۴			۸
		۱	۷		۳			۶

		۸	۲		۹	۱		
	۷			۱			۵	
	۹			۶			۲	
		۹	۶		۴	۷		
۵						۲		
		۴	۱		۵	۳		۸
		۷			۴			۶
	۴			۷			۱	
	۵			۴			۷	
		۲	۵		۱	۴		